

GAZİANTEP TİCARET ODASI

19/11/2020

Sayı : 79908968-150.20-2925

Konu : Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Hakkında

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanlığına
Dumlupınar Bulvarı No:252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530 /ANKARA

Gaziantep Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Tuncay Yıldırım, Özel Eğitim Derneği Federasyon Başkanı Yener Doğruer, Özel Eğitim Derneği Başkanı Gaziantep İl Başkanı Kahraman Dinç, sektör temsilcileri ve meslek komite üyelerimizin katılımıyla gerçekleşen, Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin pandemi sürecindeki durumları, finansal sorunları ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü toplantı sonucunda oluşturulan rapor ekte sunulmaktadır.

Bu çerçevede; raporda arz ve izah edilen hususlarda değerli görüş ve desteklerinizi talep eder,gereğini bilgilerinize saygıyla arz ederiz.

e-imza

Hasan Baran UÇANER
Genel Sekreter

Ek :

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurumları Hakkında Rapor (12 sayfa)

19/11/2020 G.Ak

: Müdür

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://odaborsaebys.tobb.org.tr/to-gaziantep-enVision.Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEL5K67S>

A : İncilipınar Mh. 16 Nolu Sk. 27002 Şehitkamil / GAZİANTEP

T : 0850 205 27 27

W : www.gto.org.tr / gto@gto.org.tr

Bilgi İçin : Nilay ŞİNİK E-posta : nilaysinik@gto.org.tr Dahili : 233

**PANDEMİ SÜRECİ VE SONRASINDA ÖZEL EĞİTİM ve REHABİLİTASYON
MERKEZLERİNİN DURUM ANALİZİ,
FİNANSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Hazırlayan: Gaziantep Ticaret Odası Eğitim Meslek Komitesi

Rapor Tarihi: 17.11.2020

Toplantı Yeri: Gaziantep Ticaret Odası Meclis Salonu

Toplantı Tarih ve Saati: 16.11.2020 – 14:30

Konu: Pandemi Süreci ve Sonrasında Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Durum Analizi, Finansal Sorunları ve Çözüm Önerileri

Konuşmacılar: M. Tuncay Yıldırım	Ticaret Odası Bşk.
Mustafa Eryoldaş	Yönetim Kurulu Üyesi
Ebru Ayhan	Komite Başkanı
Yener Doğruer	Özel Özel Eğitim Der. Fed. Bşk. Yrd.
Serkan Albayram	Komite Üyesi
Abidin Ademoğlu	Komite Üyesi
Resul Ağar	Komite Üyesi
Aydın Aliosmanoğlu	Fizyoterapist
İclal Yeter	Klinik Psikolog
Kahraman Dinç	Özel Özel Eğt. Kurumları Der. Gaziantep İl Bşk.

Aralık 2019’da ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle birçok sektör olduğu gibi özel eğitim faaliyetleri de çok olumsuz etkilendi.

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin kapalı kaldığı üç aylık sürede; gerek veli gerekse öğrencilerimiz ile telefon görüşmeleri, görüntülü görüşmeler, ödevlendirmeler ve takipleri, moral ve motivasyonun korunması yönünde düzenli iletişimlerimizi sürdürmüş olmamıza rağmen, yüz yüze – yan yana özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin kesintiye uğramış olması, çocuklarda çok ciddi uyum ve kazanım kayıplarına neden oldu.

MEB tarafından EBA TV aracılığı ile gerek özel çocuklarımıza gerekse ailelerine dönük ciddi çalışmalar yapılmıştır. Bu vesile ile üzerinde durulması gereken önemli bir gündem oluşmuştur. Hiç arzu edilmemekle birlikte, gerek genel toplum sağlığına dönük tehditlerin oluşması gerekse olası doğal afetler durumunda, tıpkı normal örgün eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim ile sürdürüldüğü gibi özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki destek eğitim faaliyetlerinin de online olarak sürdürebilmeleri yönünde gerekli mevzuat ve altyapının oluşturulması ciddi bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri 15 Haziran 2020 itibarı ile “yeni normal” kapsamında yeniden başladı. Her türlü olası olumsuzluğa ilişkin önleyici çalışmalarımızı 15 Haziran öncesinde yaptığımız geniş istişareler ile tamamladık. Dikkat edilmesi gereken hususları belirledik, sürece pandemi gerçekliği gereğince hazırlandık ve faaliyetlerimizi bu çerçevede sürdürmekteyiz.

Yeni normalde uyguladığımız önlemleri kısaca şöyle sıralayabiliriz;

Veli ve öğrenciler servis araçlarına dijital termometre ile vücut ısıları ölçülerek alınmaktadır. Servis araçlarına maskesiz binilmesine müsaade edilmemekte, maskesi olmayana ise maske verilmektedir. Servis araçlarında oturma düzenine geçildikten sonra el dezenfektanı ile hijyen sağlanmaktadır. Servislerde camlar uygun bir şekilde açılarak doğal havalandırma sağlanmaktadır. Servis araçlarımız günlük olarak dezenfekte edilmektedir.

Kuruma girişlerde bireyler arası fiziki mesafeye dikkat edilmekte, dijital termometre ile tekraren vücut ısı ölçümü yapılmakta ve dezenfektan platformlarında el hijyeni tazelenmektedir. Başta eğitim odaları olmak üzere tüm mekânların dikey açılmış pencereler ile sürekli taze hava alır olması sağlanmıştır. Kurumdaki herkesin maske ve fiziki mesafe kuralına uyması tavizsiz takip edilmektedir. Öğretmen ve öğrenciler, ders öncesi ve sonrasında ellerini

dezenfekte etmektedir. Su ikramları karton bardakta yapılmaktadır. Masa, sehpa, koltuk, sandalye, eğitsel materyaller, kapı kolları ve merdiven tırabzanları günlük dezenfekte edilmektedir. Kurumlarımız haftalık olarak dezenfekte edilmektedir. Aile bilgilendirmeleri düzenli yapılmaktadır. Ortamlarda m²'ye düşen kişi sayısı uygunluğu takip edilmektedir. Yeni normalde tüm bu belirtmiş olduğumuz önlemleri aldık ve titizlikle uygulamaktayız.

Salgın dönemi yaşı fark etmeksizin her bir birey için gerçekten de zorlayıcı. Bu süreçte olası psikolojik ve fizyolojik hasar yaşanmaması için tedbirli olunması gerekiyor. Moral ve motivasyonun yüksek tutulması son derece önemli. Özel eğitime gereksinim duyan çocukların farklı ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda bu süreç çocuklar ve ebeveynleri için çok daha zorlu geçiyor. Zaten hassas ve kırılgan durumda olan ve en ufak bir değişiklikten bile etkilenen özel çocukların ruhsal ve bedensel gelişim durumları bu süreçte ciddi risk altında. Özellikle oluşan kaygı durumunun hafifletilmesinde uzman eğitimciler ile veli iş birliği çok belirleyici. Tam da bu nedenle veli ve öğrencilerin sürece uyumlarını kolaylaştırmak, duyuşal regölasyonlarını sağlamak, farkındalık ve bilinç düzeylerini artırmak için psiko-eğitim ve psiko-destek faaliyetlerimizi artırdık. Bu hususlar özel eğitime gereksinim duyan bireyler ve özel eğitimin ruhu için büyük önem taşımaktadır. Zorlu ortamlarda stres ve kaygının ortaya çıkması beklendik bir durumdur. Önemli olan bunun doğru yönetilmesidir.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerimiz her zaman olduğu gibi bu süreçte de veli ve özel çocuklarının yanındadır.

Türk iş dünyasının en etkili kurumlarından birisi olan Gaziantep Ticaret Odası, misyonunun gereğı olarak gerek ulusal gerekse küresel alanda işletmelerimizin rekabet güçlerinin iyileştirilmesi, uluslararası rekabet avantajlarının belirlenmesi, işletmelerimizin büyümesine ve gelişmesine katkıda bulunacak stratejik işbirliklerinin sağlanması konusunda görev alınması, sektör sorunlarının tespiti ve uygulanabilir çözüm stratejilerinin geliştirilmesi çalışmaları gibi birçok çalışma yürütmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan "2023 Eğitim Vizyonu" ile de çeşitli planlar yapılmakta ve artık son teknolojiye uyumlu, güncel gelişmeleri takip edebilen insan ve teknoloji harmanını oluşturabilen ve bilgiyi en etkili şekilde kullanmayı öğreten bir eğitim sistemi geliştirmek ve eğitim niteliğinin artırılması için harekete geçmiştir. Bu anlamda ülkemizde özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri çeşitli çalışmalar yapmakta ve mevcut müfredatın da izin verdiği ölçülerde çeşitli öğrenme sistemleri, eğitimcilerin eğitimi, güncel konuların takibi gibi faktörleri iyileştirmeye çalışmaktadır.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri; Gaziantep’te 78, Türkiye genelinde 2700 merkezde, 386 bin özel gereksinimli bireye destek eğitimi vermektedir. Toplam 42.750 personel istihdam etmektedir. Özel gereksinimli bireyler, aileleri ve alanda çalışanlarla birlikte 1.5 milyon kişiyi kapsayan büyük bir ailedir.

Son 15 yıllık dönemde enflasyon ve asgari ücret karşısında sektörel hak edişlerin değer kaybına uğraması, sektörel sürdürülebilirlik noktasında belirsizlikler yaşanmasına ve özellikle pandemi sürecinde kurumlarımızın kapalı kalması sürdürülebilirlik ve özel eğitimde kalitenin arttırılamamasına neden olmuştur.

Gaziantep’te hizmet veren Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri’nin katılımıyla gerçekleşen toplantı ile “Pandemi Süreci ve Sonrasında Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Durum Analizi, Finansal Sorunları ve Çözüm Önerileri” konuşulmuş, “2023 Eğitim Vizyonu” içerisinde eğitimde kalitenin arttırılabilmesi için yapılacak çalışmalar üzerinde durulmuştur.

PANDEMİ SÜRECİ VE SONRASINDA ÖZEL EĞİTİMDE NİTELİK VE ÜCRET POLİTİKASI

Gaziantep Ticaret Odası iş dünyasının nabzını tutan bir kurum olarak, ister mavi yakalı ister beyaz yakalı olsun, belirli kalitede standart bir eğitim almış kalifiye çalışanlara ihtiyacı hiç bitmeyen üyelerimize bu anlamda yardımcı olabilmek için de elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Bununla birlikte birey olarak sahip oldukları temel hak ve özgürlükleri kullanmak için, önlerine çıkan engellerle de baş etmek durumunda olan engelli kardeşlerimiz de var.

Gaziantep Ticaret Odası Başkanı Mehmet Tuncay Yıldırım’ın bahsettiği üzere, “Günümüz modern dünyasında halen engellilerin dört duvar içerisine mahkûm edildiklerini ve toplum içine çıkamaz duruma getirildiklerini görüyoruz. İşte bu noktada kardeşlerimizin de topluma kazandırılması, kendilerinin eğitimi ve kendilerinin eğitimi için sağlanan eğitim olanaklarının nitelikleri arttırılarak, toplum içerisinde daha etkin kademelere ulaşmalarını sağlamak amaçlanmalıdır. Eğitimde yaşadığımız diğer bir sorun ise finansman sorunudur. Özel Eğitim ihtiyacı olan tüm engelli bireylerin, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden ücretsiz yararlanması devletimiz tarafından temin edilmiştir. Eğitimde kalitenin arttırılması için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, devlet bütçesinden karşılanan finansmanın yanında, ek finansman ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kaynak çeşitlendirmesine de ihtiyaç duymaktadır. Pandemi döneminde kapalı kalan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin

sürdürülebilirliği ve özel eğitim niteliğinin artırılabilmesi için ciddi ekonomik desteğe ihtiyaç duyulmaktadır.”

Tarafı olduğumuz Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi diyor ki, “Bütün bireyler kişiliğin, yeteneklerin, zihinsel ve fiziksel kabiliyetlerin gelişmesi konusunda eşittir.” Bu eşitlik ilkesinden de yola çıkarak, sağlıklı bireyler kadar eğitimin her alanında özel gereksinimli bireyler de bu haklardan muaf düşünülemez.

Türkiye özel eğitim hizmetlerinde Avrupa standartlarının çok üstünde hizmet vermektedir. Bu hizmet 2005 yılında çıkartılan 5378 sayılı özel eğitim kanunu ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın himayeleri ve vicdani duyarlılığıyla tüm vatandaşlarımıza ücretsiz verilmektedir. Yine ülkemizin taraf olduğu 2009 yılında imzalanan engelli haklarına ilişkin uluslararası sözleşme ve anayasanın sosyal devlet ilkesiyle de bu eğitim garanti altına alınmıştır.

05.09.2019 tarihinde yayımlanan yönetmelikle, 2700 Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi tarafından verilmekte olan bu hizmetin önündeki bürokratik engeller kaldırılmış, merkezler için daha düzgün çalışma ortamı sağlanması için gerekli adımlar atılmıştır.

Gaziantep Ticaret Odası Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Eryoldaş: “Pandemi döneminde özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerin zorunlu olarak kapalı kalması özel gereksinimli bireylerimiz, aileleri, çalışanları ve kurum işletmecilerini çok ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Hiç arzu edilmemekle birlikte, gerek genel toplum sağlığına dönük tehditlerin oluşması gerekse olası doğal afetler durumunda, tıpkı normal örgün eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim ile sürdürüldüğü gibi özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki destek eğitim faaliyetlerinin de online olarak sürdürebilmeleri yönünde gerekli mevzuat ve altyapının oluşturulması çözüme yönelik ciddi bir ihtiyaç haline gelmiştir.” dedi.

Özel Özel Eğitim Dernekleri Federasyonu Başkan Yardımcısı Yener Doğruer’in de belirttiği üzere, “Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip ERDOĞAN’ın duyarlılığı ve sosyal devlet anlayışı gereği engelli bireyler kendilerini değerli hissetmiş ve destek görmüşlerdir. 2006 yılına kadar toplumdan izole edilen, evlerinden çıkamayan, sadece 35.000 engelli bireyin eğitim aldığı özel eğitim sektörümüz, günümüzde 386.000 engelli bireyin eğitim aldığı, 42.750 personelin istihdam edildiği, 800.000 engelli bireyin de rehabilitasyon sürecini başarıyla tamamlayarak topluma kazandırıldığı dünyaya örnek bir modele dönüşmüştür.

Ancak son yıllarda özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine ödenen kamu katkısının ülkedeki ekonomik göstergelere paralel artmadığı görülmektedir. Kurumların hizmet sunum maliyetleri dikkate alınmadan belirlenen ücretler hizmet sunumunun verimliliğini ve eğitimin niteliğini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca engelli çocukların rehabilitasyon merkezlerine naklini sağlamak için mutlak bir gereklilik olan servis hizmetinin tarafımızdan ücretsiz yapılıyor olması sektöre mali açıdan büyük bir yük getirmektedir.

Pandemi koşullarının etkisi ile kurumlarımız 3 ay süreyle kapalı kalmıştır. Bu dönemde kurumlarımıza herhangi bir ekonomik destek (genel destekler hariç) sağlanamamıştır.” dedi.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri çatısı altında hizmet alan bireylerin hayat kalitelerinin zaman içerisinde daha iyiye gittiğini, birçok bilimsel araştırmalarda görme şansı bulmaktayız. Rehabilitasyon çatısı altında yürütülen hizmetlerin özelliklerine bakıldığında, en değerli kısımlarından birisinin tanılama ve tanılananın erkenliği olduğunu söyleyebiliriz. Engelli çocuğu olan ailelerin, hastanede tanı konma sürecinden hemen sonra rehabilitasyon merkezlerine gitmesi ve uzmanlar tarafından karşılanması süreci çok daha kolaylaştırmaktadır. Böylece aileler de etkili anne babalığı nasıl yapacağı konusunda rehabilitasyon merkezlerinden temel bilgiler edinmektedir.

Bu konuyla ilgili Klinik Psikolog İclal Yeter şunları söylemiştir, “Çocuklarında özel durumlarla karşılaştıklarında ebeveynler olarak nasıl baş edebilecekleri, çocuklarına hangi hizmetleri vermeleri gerektiği ve ileriki yıllarda çocuklarının yaşam kalitelerine nasıl hizmet verebilecekleri konularında rehabilitasyon merkezlerinde bulunan ekipten faydalanmaktadırlar. Bu çok kıymetli bir şey, ailelerle uzman bireylerin aynı anda bir merkez altında buluşabilmeleri ve temas kurmaları özel eğitim için çok önemli bir durum. Ailelere psikolojik destek boyutu ve aileleri alarak sürecin içerisine dahil ederek; ailenin çocuğu kabullenmesi, ona uyum sağlaması ve çocuğuna vereceği desteğin biçimini şekillendirmesi çok önemli ve rehabilitasyon merkezleri tarafından sunulan çok değerli hizmetlerdendir. Özellikle de pandemi döneminde özel eğitim imkânlarından yararlanamayan özel gereksinimli birçok çocuğumuz mevcut kazanımlarından da uzaklaşmıştır.” dedi.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri’ne devam etmekte olan özel gereksinimli bireylerin büyük bir kısmı örgün eğitime devam etmektedir ve oyun gruplarından başlayarak, üniversite yaşına gelene kadar mutlaka örgün eğitimle temas kurmaktadırlar. Rehabilitasyon merkezleri ve resmi kurumların iş birliğiyle, özel gereksinimli bireylerin eğitim kalitesi artırılmaktadır.

Özel eğitimde, eğitimin kalitesini artırmaya yönelik çalışmalara Psikolog İclal Yeter şöyle değinmiştir; “Öncelikle özel gereksinimli bireylerin duyduğu ihtiyaçları sürekli güncellemek zorundayız. En azından yılda 5-6 bilimsel platformun bir araya geldiği çalışmalar yürütülmeli ve bu çalışmalarla dünyadaki gelişmeleri takip etme imkânı yakalamalıyız. Geliştirilmiş yeni uygulamaların, dünyada kabul görmüş metotların çocukların hayatına transfer edilmesi konusunda imkânlar oluşturmamızdır. Bu noktada yürütülen çalışmalara öğretmenlerimizin, uzmanlarımızın katılmasını sağlayacak atılımlar çok önemli olmakla birlikte merkezlerin güncel gelişmeleri kurumlarına aktarabilmelerini sağlayacaktır. Erken ve nitelikli müdahale programlarıyla bazı engel gruplarının yoğun bir eğitim aldıklarında giderek silikleştiğini hatta ortadan kalktığını birçok bilimsel makalede görmekteyiz. Bu yoğun eğitimlerin verilmesinde, nitelik oluşturabilmek için ise eğitimciler için mesleki standartların geliştirilmesi son derece önemli; rehabilitasyon merkezlerinde çalışan eğitim personeline düzenli geri bildirim verilmeli ve uygun olmayan uygulamaları ortadan kaldırarak, bilimsel dayanağı olan özel gereksinimli bireylere faydalı olan uygulamaları hayata geçirmeliyiz. Türkiye’de sayıca çok merkez bulunmaktadır fakat bence artık bu saatten sonra niteliği düşünmekte ve daha fazla rehabilitasyon merkezi açılması yerine çocuk ve ailenin yaşam kalitesini artıracak şekilde merkezlerin bahsettiğim bilimsel çalışmalara yönelebilmesi için niteliği artırması gerekmektedir.”dedi.

Farklı meslek gruplarından çok sayıda çalışanı içerisinde barındıran özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, özel gereksinimli bireylere yönelik verdiği hizmetin kalitesini artırmak ve yenilikleri merkezlerine taşımak için belirli çalışmalar yapmaktadırlar fakat bu çalışmaları uygulamada bir takım ekonomik zorluklar yaşamaktadırlar. Bunlardan bazıları ücretin yetersizliğine bağlı, bazıları ise ücret artışındaki belirsizliklerden kaynaklanmaktadır. Aşağıdaki tabloda ücret ve ücret artışını inceleyecek olursak, 2006 ve 2010 yıllarında sektörün ekonomik kırılmaları gerçekleşmiştir, seans ücretleri sayıları artmasına rağmen, ücret hak edişe yansımamıştır. Son yıllarda enflasyon ve asgari ücret karşısında hak edişler sürekli değer kaybına uğramıştır.

YIL	BİREYSEL SEANS ÜCRETİ (KDV HARİÇ)**	VERİLEN SEANS SAYISI	BİR ÖNCEKİ SENEYE GÖRE SEANS ÜCRETİNE YAPILAN ARTIŞ ORANI (%)	BİR ÖNCEKİ SENEYE GÖRE ASGARİ ÜCRETE YAPILAN ARTIŞ ORANI (%)	ASGARİ ÜCRET
2004	34,72	6+2			318,23

2005	38,12	6+2	9,79	10,03	350,15
2006*	36,00	6+4	-5,56	8,66	380,46
2007	36,00	6+4	0,00	10,17	419,15
2008	48,66	6+4	35,17	20,07	503,26
2009	50,36	6+4	3,49	8,59	546,48
2010*	38,87	8+4	-22,82	9,63	599,12
2011	42,87	8+4	10,29	9,99	658,95
2012	45,87	8+4	7,00	12,27	739,79
2013	49,40	8+4	7,70	8,64	803,68
2014	51,12	8+4	3,48	10,87	891,03
2015	54,25	8+4	6,12	12,29	1.000,54
2016	59,00	8+4	8,76	29,93	1.300,00
2017	63,62	8+4	7,83	8,00	1.404,06
2018	68,12	8+4	7,07	14,18	1.603,12
2019	79,00	8+4	15,97	26,06	2.020,90
2020	98,75	8+4	25,00	15,03	2.324,70
2021		8+4			
2004 Yılına Göre Toplam Artış Oranı (%)			184,42	630,51	

* 2006 ve 2010 yıllarında verilmesi gereken seans sayıları arttığından seans başına ücret düşmüştür.

** 2004 - 2007 yılları arasında tek ücret uygulaması yapıldığından seans ücreti, toplam fatura tutarının bireysel ve grup toplam seans sayısına bölünmesiyle hesaplanmıştır.

Özel Özel Eğitim Kurumları Derneği Gaziantep İl Başkanı Kahraman Dinç, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin pandemi sürecinin getirdiği olumsuzluklarla birlikte zaten var olan ekonomik sorunlarla daha fazla yüz yüze kaldığını, ücret ve ücret politikasından kaynaklı sorunlar nedeniyle; kurumsallaşma ve marka değeri oluşturmama, eğitimde kalitenin artırılmaması ve sürdürülebilirlik noktasında belirsizlikler yaşandığından şöyle bahsetmiştir; “Sektör, Pandemi döneminin öngörülemez yıkıcı etki gerçekliği ile yüz yüze kalmıştır. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin kapalı kaldığı dönemde, işletmelerin sabit giderleri asla azalmadığı gibi devam etmiştir. Çalışanlar sürecin nasıl şekilleneceği ve durumlarının nasıl olacağına dair ciddi kaygı ile baş başa ve çaresiz kalmıştır. Tüm bunlarla birlikte, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri vermiş olduğu destek eğitimini kamuya oranla daha ucuza mal etmektedir. Enflasyon ve asgari ücret karşısında aldığımız hak edişlerimiz sürekli bir değer kaybına uğramıştır. Engellilere yönelik hizmetler içerisinde engelli bakım merkezleri, engelli bakım maaşları ve engelli maaşları memur katsayısına göre her yıl ücret artışına tabi tutulurken, maalesef engelli bireylerin özel eğitim ücret artışları belirsizlik taşımaktadır. Ücret politikası sektörel handikaplar doğurmaktadır, eğitimin çeşitli alanlarında markalaşmış kurumlar karlılık görmedikleri için sektörü tercih etmemekte ve mevcut merkezler arasından markalar oluşamamaktadır. Bu sebeple; sektörel rekabetin geliştirici etkisi azalmakta, sektör dış girişimcilere cezbedici gelmemektedir, sektörün bilinirliği oluşmamakta, yapılan hizmete rağmen kamuoyunda ve hatta hedef kitlede özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri

tanınmamaktadır. Bu ücret politikası sebebiyle, alınan ücret yıllara oranla artış göstermezken, eğitim materyal, malzeme, kırtasiye giderlerinin artmaktadır. Bu nedenle yenilikçi ve teknolojik donanımına sahip olunamamaktadır. Kurumsal olarak akademik donanım kazandıracak; kongre, panel, seminer, konferans vb. düzenleme, katılma ya da eğitim personelinin katılımını sağlayacak maddi destek verilememektedir. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri yazılım, eğitim programları vb. uygulamaları tasarlasa da hayata geçirecek maddi imkânı bulunmamaktadır. Eğitim personelinin kişisel gelişimini sağlayacak, eğitimde kaliteyi artıracak hizmet içi eğitimler verilmesi adına akademik destek sağlayamamaktadır. Eğitim personeline verilen maaşların yıllara oranla artış göstermemesi sebebiyle, nitelikli personel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerini tercih etmemektedir. Ücret artışının belirli bir orana bağlı olmaması sebebiyle; geleceğe yönelik yatırım plan/programlama yapılamamaktadır. Fiziki yapımızı güçlendirecek yatırım ve gelişim projelerinden (bina değişikliği, büyüme, tadilat vb.) uzak durulmaktadır. Eğitim kalitesini artıracak yatırımlar yapılamamaktadır. Yedek akçe ayrılamamaktadır, ceza, kaza vb. oluşacak sürpriz kalemler için güçlü bir mali yapı oluşturulamamaktadır. Personel tazminatları için bütçe ayrılamamaktadır. Güvenlik önlemlerine; işyeri sigortası, güvenlik, alarm sistemleri, araç kaskoları ve araç takip sistemleri vb. yatırım yapılamamaktadır.”

Özel Özel Eğitim Kurumları Derneği Gaziantep İl Başkanı Kahraman Dinç, merkezlerin mali durumları ve gelir-giderlerine şöyle değinmiştir; “resmi giderlerimiz, personel maaşlarımız ve servis giderlerimiz toplandığında yalnız bu üç gider kalemi, yüzde 80-85’lik bir giderimizi oluşturmaktadır. Personel maaşlarına dikkat çekmek isterim, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri bu ücret politikasıyla eğitim personeline tatminkar maaş verememekte ve kaliteli personeli merkezlere kazandıramamakta, bu da eğitimde nitelik kaybına yol açmaktadır.”

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin nitelikli personel ile çalışması destek eğitimi alan özel gereksinimli bireylerin eğitiminin devamlılığına, dolayısıyla eğitim süresinin kısalmasıyla; bireyin topluma daha hızlı entegre olmasına, ailenin ve bireyin sosyal hayatına ve devletin de maliyetlerinin azalmasına sebebiyet verecektir. Bu nedenle, eğitimde kalitenin artırılması; başta kaliteli eğitimciler ve uygulanabilir, yenilikçi eğitim sistemlerin sektöre kazandırılmasıyla gerçekleşecektir.

Pandemi dönemi ve sonrasında ne kadar önemli ve anlamlı olduğu daha çok anlaşılan 05.09.2019 tarihli son yönetmelik ile, özel gereksinimli bireylerin eğitimlerini sekteye uğratan üç aylık telafi sınırlandırılmasının on iki aya uzaması ve yine evlerinden çıkamayan özel

gereksinimli bireylerin de evde fizik tedavi hizmeti alabilmesiyle daha geniş kitleye ulaşabilmesi hedeflenmektedir.

Özel Özel Eğitim Kurumları Derneği Gaziantep İl Başkanı Kahraman Dinç, yeni yönetmelik hususuna şöyle değinmiştir; “Şu an içinden geçmekte olduğumuz pandemi döneminde psikolojik dirençlerin aşılamadığı durumların olması nedeniyle gelirlerde ciddi düşüşler yaşanmaktadır. Yönetmeliğimizde 12 aya dağılan bir telafi sistemi düşünülmüş, bu hepimizi rahatlatmıştır. Fakat bu telafi sisteminin gider kalemlerimize olumsuz yansımaları var ne yazık ki. Telafi verebilmek adına servislerimiz ekstra çalışıyor, devamsızlıklardan kaynaklanan zararımızı tolere edebilmek ve faturamızı 9-10 ay zaman dilimine yayabilmek için ise 2-3 personel fazla çalışmak zorunda kalmaktayız.”

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri tarafından, özel gereksinimli bireylerin merkezlere getirilmesinde ücretsiz servis hizmeti verilmektedir. Servis hizmeti engelli çocukların eğitime getirilmesinde merkezlerin işlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Gider kalemleri içerisinde de hem sabit (maaş, bakım, yakıt, sigorta vb.) hem de ani oluşacak kaza, arıza vb. durumlar adına sürpriz maliyetler arasında ciddi bir yer oluşturmaktadır.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin resmi gider kalemleri incelendiğinde konuyla ilgili Özel Özel Eğitim Kurumları Derneği Gaziantep İl Başkanı Kahraman Dinç şuna değinmiştir; “Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerine kamu tarafından ödenen her 100 TL’nin ortalama 35 TL’si vergi kalemleri (damga, stopaj, kdv, gelir vergisi) ve sgk prim ödemeleri olarak ay içerisinde peşinen geri ödenmektedir. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin ödemelerini alabilmeleri için ‘sgk prim ve vergi borcu yoktur’ yazısı alma şartından dolayı, kamuya hiç borcu bulunmayan ender sektörlerden birisidir.”

**PANDEMİ SÜRECİ VE SONRASINDA ÖZEL EĞİTİM ve REHABİLİTASYON
MERKEZLERİNİN DURUM ANALİZİ,
FİNANSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

KAMU AÇISINDAN;

- ✚ Kamu, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri sayesinde daha kapsamlı eğitim olanaklarını daha uygun maliyetle verebilmektedir.
- ✚ Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin hizmet devamlılığının anlam ve önemi göz ardı edilmediği sürece özel gereksinimli bireylerin anayasa ile verilen eğitim hakları da aksatılmamış olacaktır.
- ✚ Verilen hizmet dolayısıyla, daha uzun vadeye yayılabilecek birçok maliyet (ilaç, bakım giderleri, engelli maaşı, eğitim personeli memur giderleri, tazminat, hastane giderleri vb.) devre dışı kalmaktadır.

ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ AÇISINDAN;

- ✚ Pandemi sürecinde ya da olası doğal afetler durumunda eğitimin kesintiye uğraması ve bununla birlikte devam eden sabit giderlere karşı, güçlü bir mali yapıları bulunmamaktadır.
- ✚ Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki destek eğitim faaliyetlerinin pandemi ya da doğal afet durumlarında online olarak sürdürebilmeleri yönünde gerekli mevzuat ve altyapının oluşturulması.
- ✚ Merkezlerin gelirlerinin 12 ay boyunca aynı olmamasına rağmen sabit giderleri 12 ay boyunca değişkenlik göstermemektedir.
- ✚ Sürdürülebilirlik adına yatırım yapılamamaktadır.
- ✚ Merkezler nitelikli eğitim personelini, sektöre maddi yükümlülükler sebebiyle kazandıramamaktadır.

ÖNERİLER

- ✚ Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki destek eğitim faaliyetlerinin pandemi ya da doğal afet durumlarında online olarak sürdürebilmeleri yönünde gerekli mevzuat ve altyapının oluşturulması ve ücretlendirilmesi.
- ✚ Özel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan servis hizmeti ücretlerinin ödenmesi.
- ✚ Yıllara binaen, enflasyon ve asgari ücret karşısında yaşanan değer kaybının giderilmesi adına tek seferlik olmak üzere “iyileştirme” verilmesi.
- ✚ Ücret artışının belirsizlikten kurtularak; “memur maaş katsayısı veya enflasyon oranı ya da asgari ücret artış oranına” na endekslenmesi.
- ✚ Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin açılmasında MEB tarafından “kota ya da teminat sistemi” getirilmesi.

- ✚ Fiziki şartları, donanımı, standardı artırmak isteyen eski müfredata göre açılmış kurumlara; bir defaya mahsus KGF benzeri teşvik ödemesi yapılması.
- ✚ Sektöre teknolojik yenilikler kazandırmak isteyen merkezler için engelli bakım merkezlerinde olduğu gibi teşvik ödemeleri tanımlanması.
- ✚ Sektörün Ar-Ge ve eğitimde yenilikçi teknolojiler çalışmalar yapabilmesi için KOSGEB destek statüsüne sokulması.
- ✚ Grup eğitim öngörülen özel gereksinimli bireyler il il hatta il içerisindeki ilçeler de dahil farklılık göstermektedir. Grup eğitimlerinin; özel eğitim değerlendirme kurulu (RAM) tarafından zihinsel engelli bireylerde istisnasız tümüne uygulanması gerekmektedir.
- ✚ Belirli engel gruplarında (otizm ve disleksi-erken tanı 0-6 yaş) 8 saatten daha fazla (yoğunlaştırılmış) eğitim verilmesi suretiyle özel gereksinimli bireyin yaşam kalitesinin daha hızlı artması sağlanacak ve böylece de devlet uzun vadede ekonomik avantaj sağlayacaktır.